

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 26. Pergit Valdivia Chilenos Barbaros ad partes trahere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

nibus, è dura servitute redemerat; adeò ut reliquos Prætores antecessores suos belli laude, omnium calculo, superârit. Sed quantum is Hispanæ militiæ gloriam apud Chilenos auxerat, tantum sibi offecit præfidentiâ meritorum: nam cum Provincialium Præfecti Regis legibus vetentur uxores ex suis præfecturis assumere, ne iudiciorum corruptioni per affinitates detur locus: Alfonso Ribera, Prætor, Matrimonium cum nobilissima femina in Chileno regno contrahere ausus est. Ob id Rex Catholicus utilem licet vitum, ne exemplo noceret, Chilensi præfecturâ multavit: ita tamen pœnam temperavit, ut aliis litteris eum Tucumania Prætozem, Chilensi dignitate paulò inferiorem, crearet. Eo amoto, Præfecturam Chilensem obtinuit Alfonso Garcia Ramon, qui dum Limâ iter habet, interpositâ Protegis autoritate, ab Societatis Provinciali Ludovicum Valdiviam, Theologiæ professorem, in spem componendi regni Chilenensis, sibi concedi impetravit. Ambo eadem nave vecti, tempestate & incendio pœnè periére. Tempestatem, invocato in auxilium Ignatio, evasére; incendium avertit vigilantia Valdiviæ, in tempesta nocte fortuitâ flammâ, puppim ardere inclamantis, & nautas vectoresque ad extinguendum hortantis. Bino periculo defuncti, Conceptionis portum tandem tenuére. Conceptionis urbs Chili regni Prætoris sedes, civibus & ædificiis modica, ad litus Pacifici maris protensa est; ejus ditio versùs regni Metropolim liberè spatiat: quâ rebellibus obvertitur, longè arctius coarctatur. Id spatium Alfonso Ribera, atque alii duces, castellis per justas intercapedines dispositis, occupavére: à quorum castellorum præfidiariis finitimi Barbari ægrè in amicitia retinebantur. Vix eò novus Prætor appulerat, cum diploma Regis, rebelles ad pristinam amicitiam, oblatâ præteritorum amnistia, invitantis, publicari voluit. Mox profectionem indicit ad inspicienda castella, & pagos Barbarorum, vi aut sponte Hispano parentium: quorum Barbarorum ea conditio erat, ut hostium loco, si offensionem animorum spectares, jure habere posses: quocirca ad eos, quamvis amici dicerentur, nullus iritabat, nisi militum cohorte stipatus: nam malè fidas eis, quos solo metu tibi adstrictos habes. Prætozem tutabantur cohortes Regiæ: sed in uno Ludovico Valdiviâ plus præsidii erat; quàm in armatis militibus: quippe Barbari experimento & famâ didicerant, per Valdiviam nationem suam ab injuriis militum, & duro servitio ubique fuisse vindicatam. Igitur quoquò ibat, confertim confluebant populorum Primores, Parentem, Tutorem, & unicum corporum, animarumque solatium, eum vocitantes. Vicissimque Valdivia, occasione usus, quosquos poterat Christi & Regis Catholici partibus conciliabat. In Munitione, quam Levo vocant, viginti Casiqui convenerant; qui audito Valdiviâ de immortalitate animæ, cæterisque Fidei mysteriis disputante, in Christianorum album referri postulavére: ætate grandiores dilati sunt, donec morum constantiâ se probarent; infantibus omnibus sacro Fonte lustratis.

Alfonso Ribera laudatur.

Offendit Regem.

Chilensi præfecturâ multavit.

Tucumania præficitur.

Ludovicus Valdivia in Chilenem regnum navigat.

Invocato Ignatio tempestas sedatur.

Conceptionis urbi.

Barbari ad amicitiam alliciuntur.

Baptisimum postulant.

CAPUT

XXVI.

Pergit Valdivia Chilenos Barbaros ad partes trahere.

Tucapelanos conciliat.

Cum Barbaris de nostris mysteriis colloquitur.

CIRCA Paicavim, Hispanorum castrum, quadraginta Casiqui Tucapelana factionis incolebant, de quibus jure dubitates hostiumne, an amicorum loco haberes. Adeò, præter nomen amicorum, nihil pacifici præferebant. His offensus Prætor, hostes apertos minùs perniciosos æstimans, quàm fraudulentâ sub fronte hostiles animos gerentes, bellum ostentavit: sed Valdivia intercessit, obtinuitque ab Tucapelanis, ut, fraude depositâ, cum Hispanis bonâ fide pacem redintegrarent. Verùm cum aliunde bellum exmutua injuria resurgeret, Valdivia non tam Barbarorum in se studiis, quàm Dei ope fretus, sequester futurus, rebellantium terras, cum exiguo quinque militum comitatu adire ausus est. Venientem Barbari excepére humaniter, Casiquiis quamplurimis, honoris ergò, ad eum concurrentibus. Post officia gratulationis, Valdivia de bonorum malorumque finibus longam orationem contexit, quam ex abrupto interrupit è Barbaris nonnemo, interrogans unde, & à quo eam doctrinam hausisset? Valdiviâ respondente, id asseruisse Dei Filium. Ergo, subinfert Barbarus, vester Deus uxorem habuerit, si filium genuit. Tum Ludovicus magnificis verbis mysterium generationis Divinæ evolvens, adeò altè de Trinitate & Incarnatione differuit, ut Barbari veritatis splendore

*Offendit
ebrietatem
esse pecca-
tum.*

*Pluralita-
tem uxorum
damnat.*

*Avilus con-
fuitur.*

*Divinitas
Pillani ex-
ploditur.*

*Ludovicus
Valdivia
fugit.*

*Iterum rebel-
lium fines in-
greditur.*

*Militum du-
ces tres con-
ciliat.*

**CAPUT
XXVII.**
Captivo-
rum me-
morabilis
exitus.

ac granditate sermonis perfringerentur. Qui deinde, tracto ad varia sermone, eò tandem devoluti sunt, ut percunctarentur ex illo, cur Christiana lex ebrietatem damnaret? nam, inquiebant, si somno se sopientes non peccant, qua ratione tandem evinces ebrietatem, nihil ab somno differentem, esse peccatum? Cùm verò Valdivia ab ebrio, iudicii usum sibi violenter adimente, non minus peccari, quàm qui brachium abscinderet, demonstrasset: illi mox ab ebrietate ad contiguum vitium delapsi, sciscitantur, cur eadem lege vetitum esset, ne quis simul plures uxores haberet. Contrà Valdivia retorfit telum, vicissim sciscitans, cur suis uxoribus plures etiam maritos admittere non liceret? Ibi omnes acclamant in feminis id turpe esse, sed in viris nequaquam, consuetudine eos ab turpitudine eximente. Sed contra Ludovicus ostendit, consuetudine non tolli rationem malè facti. Nam ponamus, inquit, apud vos in usu ac honore esse, mortales trucidare, & viduas facere, an propterea desinet id esse malum, quia vos pessimam rem inter precipua decora reponitis? Magnà noctis parte percunctando respondendoque consumptâ, sub auroram ex remotioribus Oppidis viginti Casiquii advenere, quos summâ oris alacritate amplexatus Valdivia, explicato Regis Catholici indulto, & eorum querelis, memoriæ atque patrocinandi ergo, in codicillos relatis, magnoperè sibi conciliavit. Eminebat auctoritate inter recentès advenas Avilus Casiquius, qui cognito, ab Valdivia asseri Christianorum Deum unicum esse rerum omnium Creatorem, magnâ indignatione refragatus, vociferatur, nequaquam se permissurum, ut Chilenorum Deo (Pillan vocant) vis creandi abrogetur. Valdiviæ verò interroganti de moribus phantasticæ hujus Deitatis, Avilus asseruit, eam esse sui Numinis conditionem, ut gentis Primores, necnon milites fortitudine insignes, post mortem ad loca tripudiis & compositationibus destinata æternùm beandos transferat: sanguinem nobilium virorum in bello occisorum circa Solem collocari, mutarique in nubes rubras, quibus Sol oriens subinde decoratur: at plebeios homines, & paupertate turpes, ab suo Deo nullo premio affici. Tum Ludovicus subridens; Quàm, inquit, vester ille Deus iniquus est; nam cùm constet plerosque gentis Primores, & milites scelerioribus flagitiis inquinari, quàm plebeios; quis non Deum in flagitiosos benevolum, & bonorum contemptorem rideat? Inter quos sermones, accepto ab comitibus indicio, in suspensionem infidiarum sibi paratarum veniens, ad Hispanorum munitionem dissimulanter fugâ se contulit: sed inanis fuerat comitum metus, nam iidem Casiquii, fide publicâ ad Valdiviam venere, gentem omnem immenso dolore affectam ob suspensionem contestantes, promittentesque, si ad interiora Regni secum ire vellet, se pacis inter hostes stabiliendæ arbitros, & corporis custodes futuros. Non abnuvit Valdivia, seque ad hostilem terram ducendum ignotis hominibus permisit. Ibat per abrupta montium, per paludes, & invias ambages, donec tandem eò perveniret, quò ad colloquendum frequentes hostium Primores convenerant. Eo in colloquio, de Regis Catholici indulto, de modo perpetuandæ pacis cum Hispana natione, de lege Christiana promulganda, ita acutatum est, ut jam omnibus satis appareret, si vexationum causæ tollerentur, non gravatè se in fidem tutelamque Christi transituros. Non procul eo loco Barbaricæ militiæ duces tres, adnitente eodem, ab Hispanis se staturos spondere. Inda mulier, morti proxima, vi Sacramentorum dæmoni erepta, & portonto Christiana fides apud Barbaros assera est: quippe cùm puerpera pertinaciter ægtum infantem sacris aquis lustrari noller, quòd Christianis ritibus statim enecandum existimaret, incolumitatem promittente Valdiviâ, simul ac sacro fonte immerisa est, sanitatem recepit: quo miraculo percussa infantis tritavia, centenariâ major, accepto etiam Baptismo, Christianis se adjunxit: denique conciliatis Indorum plurimis, cum eodem comitatu incolumis Valdivia ad Hispanos rediit.

DUM verò ipse Arauci moratur, res accidit memorabilis. Post vastatas, ut supra demonstratum est, Chileni Regni Australes urbes, quamplurimæ Hispanorum familiæ, servitutem inter Barbaros servire cogebantur: quos inter miserè

gemebat